

## Vedlegg

### Kort historikk om nødnett

Allerede i 1985 startet det første arbeidet med å kartlegge muligheter for et felles radiosamband for nødetatene. Erfaringer fra denne forstudien og ytterligere en treårig utredningsprosess la grunnlaget for et pilotprosjekt i Trondheim i perioden 2001 til 2003. Parallelt med dette prosjektet foregikk det en kartlegging av både tekniske krav og krav fra brukere.

I 2004 ga Stortinget grønt lys for å starte forberedelsene for utbygging av et første utbyggingsområde for en digital kommunikasjonsløsning (nødnett) for nød- og beredskapsetatene i Norge. Det ble understreket at dette var første ledd i en prosess hvor et landsdekkende nett var siktemålet.

Behovet for et felles landsdekkende nødnett ble begrunnet i daglige operative hensyn i nød- og beredskapsetatene og et behov for å styrke samfunnets sikkerhet og beredskap.

Bak Stortingets vedtak av 18. desember 2006 om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett ligger det nærmere 10 års arbeid bak utredninger og spesifiseringer av krav til et moderne kommunikasjonsnett for nødetatene. I første omgang er det inngått kontrakter om et første utbyggingstrinn som omfatter 54 kommuner på Østlandsområdet.

Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK), som ble etablert 1.4.2007, har ansvar for utbygging og forvaltning av nødnettet på vegne av Justisdepartementet.

Basert på de opprinnelige planene som ble lagt er utbyggingen omlag to år forsinket. (St.prp. nr. 67 (2008/2009). Forhandlinger mellom Direktoratet for nødkommunikasjon og leverandøren er nylig avsluttet og revidert plan er nå til politisk behandling.

I St.prp. nr. 67 (2008-2009) ble det bevilget 12 mill. kroner til en midlertidig økning i helsesektorens prosjektorganisasjon for arbeidet med det nye nødnettet. Styrkingen av prosjektorganisasjonen foreslås videreført i første halvår 2010 med 2,3 mill. kroner.

I St.prp. nr. 83 (2008-2009) redegjøres det for ytterligere status i prosjektet.

Først når de kommersielle forholdene knyttet til plan er avklart, kan det etableres en realistisk plan for avslutningen av første utbyggingsfase for helsetjenesten.


*Nødnett skal erstatte de eksisterende analoge radionettene og bidra til at nød- og beredskapsetatene kan løse sine oppgaver på en effektiv og sikker måte, og således bidra til trygghet i samfunnet. Det skal gjennomføres en evaluering av første trinn knyttet til kontraktsfestede tester, teknologi, nytte og bruk, økonomi og prosjektgjennomføring før Regjeringen eventuelt legger fram forslag for Stortinget om vedtak om videre utbygging. Evalueringsaktiviteter er påbegynt og enkelte er allerede gjennomført, jf. omtale i St.prp. nr. 67 (2008-2009).*

### Rammebetingelser

Helsetjenestens prosjektorganisasjon må forholde seg til en rekke rammebetingelser og politiske føringer.

 [St. meld. nr.22 \(2007-2008\) Samfunnssikkerhet](#)

[Samvirke og samordning for å sikre helhetlig og samordnet beredskap og krisehåndtering]

 [St. prp.nr. 30 \(2006-2007\) om igangsettelse av fase 0](#)

[Om igangsettelse av første utbyggingsfase]

[St.prp.nr.1 \(2006-2007\)](#)

[Kap. 6 om nasjonal helseplan omhandler nytt nødnett]

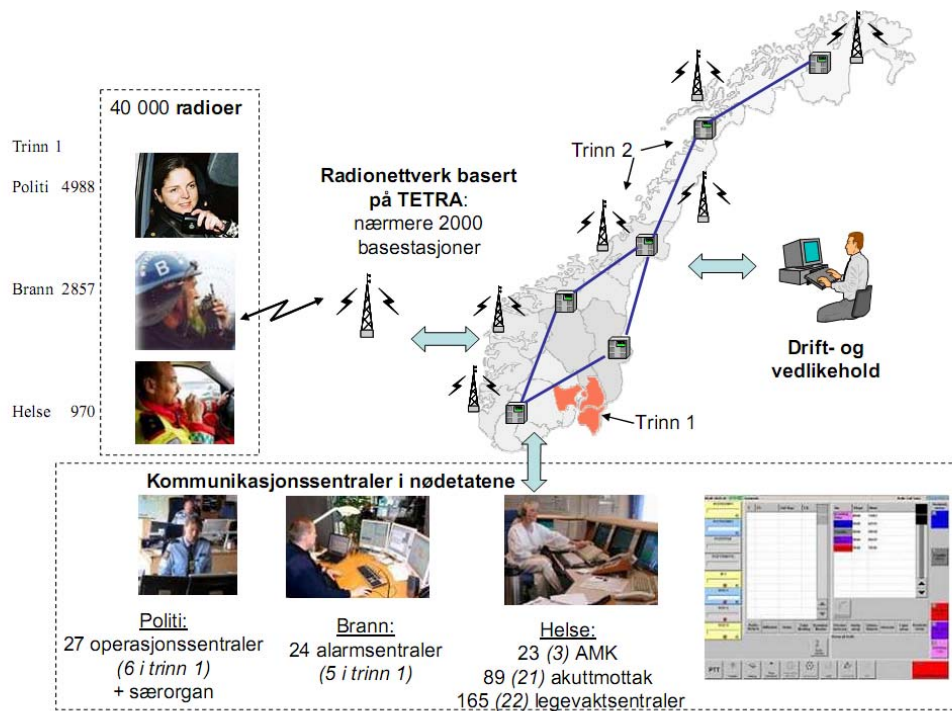
[St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3\(2004-2005\)](#)

["Forslag om realisering av felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsetatene"]

Disse dokumentene finnes også her:

[http://www.helsedirektoratet.no/nodnett/om\\_nodnett/sentrale\\_dokumenter\\_om\\_nodnett\\_181234](http://www.helsedirektoratet.no/nodnett/om_nodnett/sentrale_dokumenter_om_nodnett_181234)

<http://www.dinkom.no/default.asp?pub=0&sub=71&labb=no>



Figur 1 Hovedkomponenter i nødnett trinn 1 og trinn 2

Etableringen av ett nytt, felles radiosamband for nød og beredskapsstatene – nødnett – skal sikre at etatenes radiosamband tilfredsstillende operative og sikkerhetsmessige krav. I dag kommuniserer brannvesenet, politiet, helsetjenesten og andre hjelpemannskaper på flere forskjellige radiosamband med en gammel, analog teknologi som i liten grad tilfredsstillende dagens krav til sikkerhet og beredskap. Overgangen til et nytt digitalt nødnett er et stort, men nødvendig løft som gjøres for å gi et tryggere samfunn.

#### **Nødnettutbyggingen er delt i to trinn.**

1. Trinn 1 omfatter utbygging i 54 kommuner på Østlandet, inkludert Oslo, slik at nettet kan tas i bruk av om lag 9 000 brukere innen brann, politi og helsetjeneste.
2. Trinn 2 omfatter utbygging i resten av landet og innføring hos resten av nødstatenes brukere.

Til sammen antas det at nødnettet vil tas i bruk av om lag 40 000 brukere hos nødstatene. I tillegg er det et vesentlig antall potensielle brukere fra andre organisasjoner med kritiske oppgaver i samfunnet.

#### **Rapporter og evalueringer – Nødnett**

[Samfunnsøkonomiske nyttevirkinger av nytt digitalt nødnett.](#) Rapport.

Direktoratet for nødkommunikasjon, 16. februar 2009.

Det er utarbeidet en rapport om samfunnsøkonomiske nyttevirkinger av nytt digitalt nødnett, som en del av evalueringen av første utbyggingstrinn. Målet med rapporten er å kartlegge, systematisere og sannsynliggjøre nyttevirkingene av nødnettet etter samfunnsøkonomisk analysemodell.

Rapporten peker på de viktigste nyttevirkingene ved nødnettet:

Nødnettet vil gi et sikrere og mer robust radiosamband, men den økonomiske nytten er vanskelig å måle.

- Nødnettet vil bidra til mer effektiv krisehåndtering i etatene.
- Personvernet vil styrkes gjennom avlyttingssikret nett.
- Nødnettet kan gi bedre personellsikkerhet og mer effektiv ressursbruk i etatene.
- Nødnettet legger til rette for samvirke mellom etater og utnyttelse av stordriftsfordeler.
- Det er behov for å utvikle rutiner og prosedyrer for å sikre realisering av nytteverdiene.

Mer informasjon

[Samfunnsøkonomiske nyttevirkinger av nytt digitalt nødnett.](#) Rapport. Direktoratet for nødkommunikasjon, 16. februar 2009.

## **St.meld. nr. 22 2007– 2008 Samfunnssikkerhet**

Samvirke og samordning

*Tilråding fra Justis- og politidepartementet av 9. mai 2008, godkjent i statsråd samme dag.  
(Regjeringen Stoltenberg II)*

*Utdrag fra sammendrag, s.6:*

..”Kapittel 6 beskriver samfunnets ressurser til redning og beredskap. Grunnberedskapen i samfunnet sikres ved at det legges til rette for at enkeltpersoner, frivillige organisasjoner, virksomheter, sektorer, nødetater, fylkesmenn og kommuner kan forebygge og håndtere dagligdagse og ekstraordinære hendelser. Regjeringen vil sikre at nødetatene, Sivilforsvaret og de frivillige organisasjonene er best mulig rustet til å håndtere konsekvensene av større hendelser som terroranslag, bruk av masseødeleggelsesmidler og klimaendringer. Regjeringen vil styrke krisehåndteringsevnen gjennom et nytt digitalt nødnett, nye redningshelikoptre, tilstedevakt med lege på redningshelikopterbasene, godt øvede redningsressurser og et moderne sivilforsvar med forutsigbar og tidsriktig kapasitet, lokal tilstedeværelse og god mobilitet.”..

### 6.4 Støttesystemer for rednings- og beredskapssituasjoner

#### 6.4.1 Nødnett

Effektiv og livreddende innsats i alle situasjoner krever et forutsigbart og moderne kommunikasjonssystem med hensiktsmessig funksjonalitet, dekning og tilstrekkelig kapasitet. Det må være rask, avlyttingssikker og pålitelig kommunikasjon mellom alle involverte for å kunne oppnå god krisehåndtering. Brannvesenet, helsevesenet og politiet har i dag separate radiosamband bygget på gammel analog teknologi.

Etableringen av ett nytt felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsstatene – nødnett – skal sikre at etatenes radiosamband tilfredsstillende operative og sikkerhetsmessige krav. Et felles nett gjør det også mulig å kommunisere direkte mellom nødetatene. Utskifting av gammelt utstyr er videre nødvendig for å styrke samfunnets evne til å håndtere ulykker, naturkatastrofer, organisert kriminalitet og terrortrusler. Samtidig er avlyttingssikkert samband helt nødvendig i det kriminalforebyggende arbeid.

Kjernebrukerne av det nye nødnettet er de tre nødetatene brann, politi og helse. Når eventuell beslutning om landsdekkende utbygging er fattet av Stortinget, vil langt flere virksomheter som har nød- og beredskapsansvar være potensielle brukere av nødnett. Flere brukere tilknyttet et felles, robust kommunikasjonsnett vil gi nye muligheter for informasjonsdeling og økt samhandling på tvers av geografiske og organisatoriske grenser.

Utbyggingen av nytt digitalt nødnett innebærer en meget stor samfunnsmessig satsing for å nå målet om økt sikkerhet og bedre beredskap i Norge.

## **St.prp. nr. 30 2006–2007 Om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett**

I desember 2004 samtykket Stortinget i at Justisog politidepartementet i 2005 kunne inngå kontrakt om første utbyggingsområde (trinn 1) av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapsstatene i politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold. Det vises til St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004

– 2005) «Framtidig radiosamband for nød- og beredskapsstatene» og Budsjettinst. S. nr. 4 (2004-2005). En landsdekkende utbygging av nødnett ble beregnet til å koste om lag 3,6 mrd. 2004kr forutsatt sammenhengende utbygging over 4 år. Utbygging av trinn 1 ble beregnet til 600 mill. 2004kr.

Justis- og politidepartementet har fremforhandlet en kontrakt med Siemens AS om utbygging og drift av nytt digitalt nødnett basert på den europeiske standarden TETRA<sup>1</sup>. Forhandlingsresultatet viser at en landsdekkende utbygging av nødnett i to trinn vil kunne gjennomføres innenfor den totale rammen på 3,6 mrd. kr som ble anslått i 2004, men at det blir en kostnadsforskyvning mellom trinnene slik at en større andel av kostnadene enn opprinnelig antatt kommer i første trinn.

TETRA (TErrestrial Trunked RAdio), radiostandard spesifisert av ETSI (European Telecommunications Standards Institute)

Regjeringen kommer nå tilbake til Stortinget og ber om en endret fullmakt av to årsaker:

1. Forhandlingene for å oppnå en fordelaktig pris for staten tok lengre tid enn forutsatt, og kontrakt kunne derfor ikke inngås i 2005.
2. Selv om forhandlingsresultatet viser at en landsdekkende utbygging vil kunne skje innenfor angitt kostnadsramme på 3,6 mrd. kr, ligger kostnadene til anskaffelsesprosessen og utbygging av første trinn om lag 300 mill. kr høyere<sup>2</sup> enn det som ble anslått i 2004.

Endringen i kostnadsbildet vil ha bevilgningsmessige konsekvenser først i 2008.

Stortinget vektla betydningen av ferdigstilling før 2009 dersom dette ikke går utover verdien av evalueringsprosessen, jf. Budsjettinnst. S. nr. 4 (2004-2005). Som følge av forsinkelser i anskaffelsesprosessen og ønske om en omfattende evaluering legges det nå opp til en prosess med sikte på ferdigstilling av et første utbyggingsområde i løpet av 2007, test og evaluering i 2008 og utbygging av et ev. landsdekkende nett i perioden 2009 til 2011.

Anskaffelsen av nødnett gjennomføres som en sikkerhetsgradert anskaffelse i henhold til sikkerhetslovens kapittel 7. Detaljinformasjon om oppbygningen av nettet og driftsorganisasjonen er unntatt offentlighet og beskrives dermed ikke i denne proposisjonen, jf. sikkerhetsloven § 11 og 12. Sensitiv leverandørinformasjon i kontrakt med leverandør er unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 6 nr. 2 og § 5a, jf. forvaltningsloven § 13.

<sup>2</sup> Forskjellen i forhold til opprinnelig budsjett er reelt sett mindre enn 300 mill. kroner. Opprinnelig budsjett på 600 mill. var i 2004 kroner og må inflasjonsjusteres for å kunne sammenliknes med foreliggende budsjettestimat som i det vesentlige er i 2007 kroner. I tillegg inkluderer kostnadsrammen alle kostnader medgått i nødnettprosjektet i 2006.

## **2008–2009 St.prp. nr. 83**

### **3.1 Status i utbyggingen**

Anskaffelsen består av følgende hovedelementer:

- Realisering av radionettverket med etterfølgende drift og vedlikehold
- Utstyr på etatenes kommunikasjonsentraler integrert i det nye nettet
- Radioterminaler til brukerne (håndholdte og monterte i kjøretøy)

Det meste av radionettet for første trinn er bygget.

Om lag 220 av 241 planlagte radio basestasjoner er ferdige. I Østfold og Follo politidistrikter, der radionettet er planlagt tatt i bruk først, er 81 av 84 stasjoner bygget og det foregår test av alle funksjoner og om dekningen i området er god nok. Så langt synes radiodekningen å være god, men Nødnettet må ha tilnærmet komplett dekning før nødetatene kan ta systemet i bruk. Politiet har tatt 9 av sine 10 kommunikasjonsentraler i bruk mot det ordinære telefonnettet (kommunikasjon med publikum) og det gamle radiosystemet, med gode resultater. Flere av kommunikasjonsentralene til brann og helse forventes levert i løpet av 2009. Politiets og brannvesenenes opplæringscenter i Stavern er satt i drift, og det gis gode tilbakemeldinger på opplæringen. Brannvesenets test av spesialutstyr til røykdykkere har gitt gode resultater. Det er inngått rammeavtale på kjøp av radioterminaler for første trinn. Så langt er det bestilt om lag 6 200 apparater, hvorav 5 262 er levert til brann og politi.

### **3.2 Forsinkelser i utbyggingen**

Det ble i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for Justis- og politidepartementet informert om at leverandøren var om lag 12 måneder forsinket, noe som blant annet skyldes sammenslåing av involverte firma på leverandørsiden. Det fremgår av St.prp. nr. 67 (20082009) at leveransen nå er ytterligere forsinket. Det ble her opplyst at de nye forsinkelsene hovedsaklig knyttet seg til fremdriften i leverandørens avsluttende testing av systemet, og at leverandøren har hatt større problemer enn forutsatt med å få byggetillatelse for enkelte basestasjoner for radionettet. Det ligger fortsatt an til at radionettverket vil være ferdig utbygd i løpet av 2009 og at politiet vil ta Nødnett i operativ bruk fra (tidligst) 4. kvartal 2009.

Det har nå blitt klart at prosjektet er beheftet med ytterligere utfordringer og forsinkelser. Dette gjelder særlig usikkerheten og framdriften knyttet til utvikling av kommunikasjonsentralene i brann og helse. Dette påvirker igjen tidspunktet for når Nødnett vil kunne tas i operativ bruk i disse etatene. Forsinkelsene i prosjektet er svært uheldige for samfunnet og for nødetatene, som har sterkt behov for et nytt digitalt radiosamband. DNK arbeider med å sørge for at forpliktende fremdriftsplaner blir fulgt opp av leverandøren, slik at nødetatene så langt som mulig kan planlegge og utføre sine oppgaver i tråd med forutsetningene. 3

### 3.3 utfordringer

Forsinkelsene har ført til at staten har måttet opprettholde sin prosjektorganisasjon for oppfølging av leverandøren lengre enn planlagt. På enkelte områder har det vært behov for en tettere oppfølging enn det som opprinnelig var forutsatt for å avhjelpe følgene av leverandørens store utfordringer med gjennomføringen av kontrakten.

Foruten leverandørens forsinkelser knyttet til idriftsettelse av radionettet, har det vært knyttet utfordringer til å få utviklet og levert alle de spesialfunksjonene som ble avtalt og som ligger i kontrakten, spesielt gjelder dette helsesektorens kommunikasjonsentraler (akuttmedisinsk kommunikasjonsentral/AMK, akuttmottak i sykehus og kommunale legevakter).

Det er i tillegg avdekket behov for endringer i spesifikasjonene til kommunikasjonsentralene til helse og brann. Disse endringene ligger ikke inne i den gjeldende kontrakten og det er heller ikke rom for å dekke utgiftene til dette innenfor den vedtatte kostnadsrammen på 900 mill. kroner. Utfordringene lar seg ikke løse innenfor prosjektets gjeldende kostnadsramme.

Etatenes endringer i spesifikasjonene og funksjonalitet til kommunikasjonsentralene ansees nødvendige for å kunne ta nettet i operativ bruk. Behovet for endringer har blitt klarlagt gjennom detaljeringsprosessen som har foregått etter kontraktsundertegning. Av de samlede investeringer utgjør kostnaden til kommunikasjonsentralene om lag 10 pst. og radionettet om lag 90 pst. Der en telekommunikasjonsleveranse, som radionettet, stort sett består av en utrulling av standard utstyr, er leveranse av kommunikasjonsentralene å betrakte som et IT-prosjekt, hvor applikasjoner skal tilpasses brukergrensesnitt og integreres med etatenes øvrige systemer. Slike IT-prosjekter er tradisjonelt beheftet med større usikkerhet enn hva som er vanlig i standard telekommunikasjonsprosjekter. I overgangen fra konseptet om en sammenhengende landsdekkende utbygging til en to-trinns utbygging, ble dette hensyn ikke tilstrekkelig ivaretatt, og det må påregnes at en del endringer og tilpasninger i kommunikasjonsentralene må finansieres av staten som en del av første utbyggingstrinn.

### 3.4 Behov for fullmakt til å øke kostnadsramme

DNK gjennomfører løpende vurderinger av kostnadsutviklingen i prosjektet. Leverandørens forsinkelse og nødetatenes endringsbehov knyttet til kommunikasjonsentraler, kan resultere i høyere kostnader enn tidligere forutsatt. Etter Justis- og politidepartementets vurdering er det sannsynlig at første utbyggingstrinn ikke vil kunne ferdigstilles innenfor gjeldende kostnadsramme. Behovet for økning av kostnadsrammen har primært bakgrunn i følgende forhold:

1. Etatene har avdekket behov for å endre spesifikasjoner
2. Økt ressursbehov i DNK for oppfølging av leverandør
3. Økte kostnader knyttet til innføring i etatene
4. Mulige behov for økt kapasitet i nettet og mulig behov knyttet til styrket dekning av spesielle objekter utover det som er spesifisert i kontrakten
5. Valutakurssvingninger (kontrakt for kommunikasjonsentraler er inngått i euro)